

KONGRES AESOP 2010

ZASEDÁNÍ A ODBORNÉ PREZENTACE Z POHLEDU ÚČASTNÍKA

Ve dnech 6.–10. července 2010 proběhl ve finských Helsinkách pravidelný výroční kongres organizace AESOP (Association of European Schools of Planning) – asociace sdružující evropské školy zabývající se výukou urbanismu, územního plánování a plánováním rozvoje sídel v širších souvislostech. Titulní téma konference konané v kongresovém centru Dipoli pod garancí Aalto University Finland a Helsinky University of Technology znělo „Space Is Luxury“, česky přeloženo „prostor je luxusem“. Odborné prezentace několika stovek účastníků zejména z Evropy, ale i z Ameriky a Asie více či méně zohledňovaly titulní téma, které předurčovalo jejich tematické zaměření na soudobé kompaktní město a související udržitelný rozvoj sídel a území. Příspěvky byly rozděleny do 16 sekcí, z nichž jmenujme alespoň některé:

- Metody plánování, teorie plánování
- Odborné vzdělávání
- Evropská územní spolupráce a politika
- Politika bydlení a regenerace území
- Zákonné a vlastnické limity
- Kultura, historie a plánování rozvoje
- Formování, utváření a plánování (prostorů a prostranství)
- Mobilita, dopravní politika a rozvoj
- Účast veřejnosti v procesu plánování
- Udržitelný rozvoj, klimatické změny a rizika rozvoje

Setkání národních reprezentantů – CoRep Meeting

Odborným prezentacím jednotlivých účastníků předcházelo jednání národních zástupců – tzv. Council of Representatives Meeting (CoRep Meeting). Českou republiku v organizaci AESOP zastupují dva národní reprezentanti – prof. Ing. arch. Karel Maier, CSc. z Fakulty architektury ČVUT v Praze a doc. Ing. arch. Maximilian Wittmann, Ph.D. z Fakulty architektury VUT v Brně se svými zástupci. Těmi jsou Ing. arch. Jakub Vorel (FA ČVUT) a Ing. arch. Jiří Palacký,



Dipoli Congress Centre



CoRep Meeting, vystoupení prof. Saleta

Ph.D. (FA VUT v Brně). Uveďme některé významné body jednání národních reprezentantů.

Ve vystoupení prezidenta asociace **prof. Willema Saleta** zaujala zpráva o hodnocení odborné prestiže časopisů. Oslovení korespondenti vyzvaní prostřednictvím národních zástupců hodnotili jako nejprestižnější periodikum (a to i v celosvětovém měřítku) časopis *Urban Studies*. Na druhém místě se umístil časopis *Environment and Planning*, na třetím potom *European Planning Studies*. Provedený průzkum

souvisí se snahou organizace AESOP zviditelnit urbanistický a plánovací výzkum a získat pro něj respektované místo mezi jinými vědeckými obory. Za zmínku v této souvislosti stojí i fakt, že všichni účastníci kongresu měli možnost během kongresu získat mnoho prezentačních materiálů řady zahraničních časopisů (včetně těch zmíněných). Součástí těchto propagačních materiálů je i údaj o vědeckém impaktu konkrétního časopisu, což je pro publikační uplatnění výsledků vědecké práce mnohdy údaj zásadní.

Vystoupení generální tajemnice asociace **prof. Anny Geppert** v rámci setkání národních reprezentantů bylo kromě jiného zaměřeno na volbu její nástupkyně, kterou se na základě výsledků hlasování stala Prof. Izabela Mirenowitz.

Na jednání se prostřednictvím prezentace svého zástupce představil také kandidát na konání kongresu AESOP v roce 2012. Council of Representatives svým hlasováním rozhodl, že tento kandidát – turecká Ankara – bude za dva roky hostit kongres AESOP. Pro doplnění, v příštím roce (v červenci 2011) se bude konference konat v australském Perthu, který svou kandidaturu obhájil již loni, a který se všem účastníkům konference prezentoval na pozdějším plenárním zasedání. Na tomto zasedání byly také zveřejněny veškeré výsledky již zmíněných voleb.

Odborné prezentace zaměřené na veřejná prostranství a problematiku „Urban Designu“

Témata uvedená v nadpisu se sešla v rámci sekce, která vzbudila velkou pozornost účastníků kongresu. Formování a utváření veřejných prostranství představuje specifickou oblast související s pojmem „Urban Design“. Tento termín v pojetí zahraničním je oproti našemu chápání širší, zahrnuje typologické nároky a limitní charakteristiky veřejných a poloveřejných prostorů a také oblast estetickou, tedy „design“ veřejných prostranství ve významu našeho chápání.

Příspěvky prezentované v rámci sekce ukázaly, jak velmi široce vnímána může být problematika utváření veřejných prostranství. Ačkoliv například elementární funkce veřejného prostranství, která zásadně předurčuje jeho výsledný „Urban Design“ se obecně může jevit jasně definovaná, některé prezentace ukázaly, že mezi účastníky chybí jednoznačný a zcela jednotný názor.

Např. pohled tureckých kolegů hledajících elementární funkční definici a identifikujících ji prioritně jako „demokratický shromažďovací prostor“ je poněkud odlišný od pohledu západní Evropy. Tyto země, jak uká-



Plenární zasedání



Zasedání v sekci zaměřené na formování a plánování veřejných prostranství

zaly prezentace, ve svých vizích, plánech a projektech hodlají svým významným ulicím a náměstím přisoudit jakousi nadstavbu roli místa majícího význam „výkladní skříně a kulturní instituce“ daného města. Jejich prostřednictvím se konkrétní města prezentují a soutěží s jinými. Na veřejných prostranstvích se potom běžně objevují místa pro performance – tedy veřejná vystoupení či jiné prezentace, což nově definuje typologické požadavky na veřejná prostranství a také klade nové nároky na místní politickou reprezentaci, která musí s novým fenoménem počítat. Zajímavý příspěvek v této souvislosti představovala prezentace s názvem *The British High Street as a Cultural Institution* [Berglund E., 2010]. Dobrý výsledek, jak ukázal jiný příspěvek z britské uni-

verzity, lze shrnout do jediného hesla: „dobré místo najdeme v dobrém městě“ [Borges R., 2010]. Dle autora je žádoucí sledovat implementaci výsledků tohoto hesla nejen u veřejných prostorů v centrech měst, ale také v okrajových obytných souborech a v městských periferiích, kde kvalita urbánního prostředí daleko citlivěji indikuje sociálněpolitické a ekonomické zázemí města.

V okrajových městských lokalitách je potom nezbytná podpora vitálnosti místní komunity, místního partnerství či místních spolků. Jednotlivý společenský duch podporuje soudržnost místní komunity a má vliv na utváření neméně významných, mnohdy komorních veřejných prostranství.

V každém případě je ale nezbytné podpořit v obyvatelích pocit souále-



Tapiola – The Garden City



Tapiola – parter bytových domů

žitosti s místem, neboť ten představuje nejdůležitější impuls podporující jejich aktivní a přirozenou participaci při vytváření funkční komunity. Jedině takové společenství má automaticky zájem podílet se na ochraně kvality společného území.

Výuka „Urban Designu“ je, jak ukázala konference, oprávněně součástí výuky na evropských architektonických školách, kam tradičně patří stejně jako územní plánování. Územní plánování se vyučuje na řadě škol, neboť s limity využití územní se setkávají odborníci mnoha profesí. Na školách architektury

má ovšem výuka územního plánování a navazující oblasti „Urban Designu“ specifické a do určité míry i výsadní postavení. Jedině architekt a urbanista je totiž kromě limitování a usměrňování rozvoje území schopen identifikovat tak významný pojem, jako jsou hodnoty území. Kulturně historický a společenský kontext konkrétní lokality zahrnující specifickou architektonickou scénérii, prostorovou strukturu a konečnou i jakéhosi „genia loci“ je spolu s nezbytnými provozně typologickými charakteristikami tím, co činí místo uživatelsky vyhovujícím, příjemným, přívětivým a také krásným.

Odborné konferenční exkurze. Zahradní město Tapiola

Jako každoročně i letos byly součástí konference také odborné exkurze. Jedna z nich byla zaměřena na prohlídku obytného souboru Tapiola, rezidenční lokality nacházející se cca 10 km západně od centra Helsinek, v níž byly uplatněny myšlenky tzv. zahradního města. Obytné, nejčastěji prefabrikované budovy vybudované zejména v 60. letech minulého století jsou situovány v rozsáhlé intenzivní zeleni. Díky svému urbanistickému konceptu do-

dnes poskytují mimořádně klidné a dostatečně komfortní bydlení na okraji finského hlavního města. Nezbytná kapacitní občanská vybavenost a časté spojení městskými autobusy s centrem města činí dodnes z této lokality velmi vyhledávanou rezidenční oblast.

I u nás byly podobné myšlenky úspěšně realizovány. Nedůsledná péče o stavebně technický stav objektů a kvalitu veřejných prostranství mezi budovami však oproti finskému příkladu mnohdy degradovaly prostředí našich obytných souborů. Bytové domy ve finské Tapiole využívají parter pro pobyt obyvatel, běžnou součástí jsou předzahrádky nebo jiné alternativní klidové a pobytové prostory. Rozdílně intenzivní oproti našim zvyklostem je angažovaná participace obyvatel při údržbě společných prostorů objektů i prostorů mezi budovami. Toto povzdechnutí však patří spíše do oblasti společenských věd, které by precizněji dokázaly identifikovat vztah obyvatel ke společnému či obecnímu majetku v našich a finských podmínkách.

Použité zdroje:

BERGLUND, Eeva. The British High Street as a Cultural Institution. In: *Space Is Luxury/Book of Abstracts*. Association of European Schools of Planning/Aalto University Finland, 2010. s. 222–223.

BORGES, Ricardo. The Design of Urban Space on the City Edge/Parque das Nações, Lisbon. In: *Space Is Luxury/Book of Abstracts*. Association of European Schools of Planning/Aalto University Finland, 2010. s. 264.

Foto © archiv autora

*doc. Ing. arch. Maximilian Wittmann, Ph.D.
Ústav teorie
Fakulta architektury VUT v Brně*

Príspevek vznikl s podporou projektu MŠMT – SPECIFICKÝ VYSOKOŠKOLSKÝ VÝZKUM NA VUT V BRNĚ, registrační číslo FA-S-10-1/SPP.